

X

345
426

Külföldi
FOLYÓIRAT
FIGYELŐ

**KÖNYVTÁR- ÉS
INFORMÁCIÓTUDOMÁNY**

Általános kérdések

00/345

CEJPEK, Jiří: Knihovnictví v širších souvislostech = Nár. Knih. 10. roč. 1999. 10. no. 273-279. p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Könyvtároság – tágabb összefüggésekben

Informatika; Könyvtárosi hivatás

Mivel a világ gyorsuló ütemben informatizálódik és globalizálódik, a könyvtárosoknak – s ez fennmaradásuk alapkövetelménye – fel kell adniuk szakmájuk szűk (napjainkra beszűkültté vált) szemléletét. Elkerülhetetlen, hogy a könyvtárelmélet és a könyvtárosképzés szervesen beilleszkedjék az információtudomány elméletébe és ezt az elméletet hirdető oktatási rendszerbe.

Az információtudomány kialakulásának fő állomásai: 1934 (P.Otlet: *Traité de documentation*), 1948 (S. C. Bradford: *Documentation*), 1966 (J. H. SHERA: *Documentation and Organization of Knowledge*), 1988 (a FID 44. kongresszusa).

A Helsinkiben ülésezett 44. FID-kongresszuson az egyik szekció (Man as an Information Processor) fogalmazta meg napjaink információtudományának lényegét a következőképpen: Az információtudomány korántsem csak a jelekkel rögzített, illetve rögzítésre kerülő információk, a velük végzett folyamatok és a belőlük kialakított információs rendszerek tudománya, hanem a tudatunkban, az agyunkban ismeretökké feldolgozott/feldolgozandó információk tudománya is, miközben az információk ismeretökké alakításának pszichofiziológiai, teljes mértékben egyéni folyamatában található meg a bármiféle rögzített/rögzítésre kerülő információkkal végzett munka értelme.

A szóban forgó kongresszuson az objektív/objektívizált információkról a szubjektíven felfogott információk felé fordult a figyelem, mintegy igazolva McLuhan igazát, aki 1965-ben kiadott könyvében „bebörtönzött információknak” nevezi a rögzített információkat. Ez a fordulat nem következett volna be, ha a világba nem robban be a számítás- és távközlési technika, amely olyan meghatározó módon bővítette ki a jelekkel rögzített ismeretek, tapasztalatok és az élményekre való koncentráció, feltárás és szétsugárzás lehetőségeit, hogy ennek következményei nem maradhatnak kihatás nélkül azon intézményekre, amelyeket a társadalom az elmúlt évezredben létesített ezzel a céllal. Miközben ezek az intézmények abból kifolyólag, hogy az emberi kultúra folyamatosságát és mindannak terjesztését garantálják, aminek jelekkel való rögzítése végbe ment, korántsem fognak megszűnni, az új körülményekhez való igazodás elvárható és elvárando tőlük. Ennek különféle összetevői vannak, ún. funkcionálisak, szervezetiak, szerkezetiak, műszakiak és technológiaiak. E célból a vezetők, a munkatársak és a képzésben részt vevők tudatát igencsak meg kell változtatni, fejleszteni kell. Ma és holnap egyaránt arra van szükség, hogy a kutatás, a gyakorlat és a képzés kilépjen a szakmai tevékenységek kizárólag a rögzített információk általános és speciális kom-

munikálásához való kötésének „bűvköréből”, és foglalkozzék azzal is, hogy az ember miként fogadja be a kommunikált ismereteket, illetve ez a befogadás miképpen hat magatartására és cselekedeteire. Szóval itt a könyvtárosi munka lényegének és értelmének megértése a követelmény, amit akkor is vállalni kell, ha közben egy sor más tudomány területére is átterészkedünk.

Nem tekinthető véletlennek, hogy egy sor felsőfokú könyvtárosképző intézmény máris könyvtári-információs jelzót vett fel.

(Futala Tibor)

Terminológia

Lásd 378, 404

Kutatás

Lásd 423

Tudománymetria, bibliometria

00/346

ZUS'MAN, O.M.: Naučnye sotrudniki kak potrebiteli rezultatov bibliometričeskih (naukometričeskih) issledovanij = Naučn.-Teh.Inf. 1.ser. 2000. 3. no. 11-17. p. Bibliogr. 9 tétel.

Tudományos kutatók mint a bibliometriai (tudománymetriai) kutatások eredményeinek felhasználói

Bibliometria; Felmérés; Könyvtartudományi kutatás; Kutató -mint olvasó

Szentpétervárott 294 tudományos kutató – 86 fizikus, 42 műszaki, 29 vegyész, 24 orvos, 21 matematikus, 61 „filosz” – válaszolt arra a kérdőívre, amely afelől érdeklődött, hogy mi a véleménye a biblio- és tudományometriai vizsgálatokról, illetve eredményeiket tudja-e hasznosítani kutatómunkájában.

A válaszokból mindenekelőtt az tűnik ki, hogy a mintasokaság négyötöde több-kevesebb figyelemmel kíséri a biblio- és tudományometriai vállalkozásokat. A biológusok, vegyészek és a fizikusok között akadt a legtöbb érdeklődő, a műszakiak között a legkevesebb. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a biblio- és tudományometriai vizsgálatok mind több tudományterületre való kiterjesztése és a vizsgálati eredmények intenzívebb propagandája esetén a velük foglalkozó szakemberek „szép jövő elé néznek”. Uí. ebből a kérdőíves vállalkozásból is kiderült, hogy az érdeklődés és intenzitása jórészt attól függ, hogy az adott kutatók mennyire ismerik a biblio- és tudománymetria lehetőségeit, illetve eredményeit. A kutatókban mindenestre megvan

a hajlam, hogy az iménti irányban megszerezzék a szükséges ismereteket, illetve, ha már rendelkeznek alapjaikkal, bővítsék őket.

Örvendetes tény, hogy a válaszoló kutatók közül a legérdeklődőbbek mindegyike használja a könyvtári és információs szolgáltatásokat.

A beérkezett kérdőívek feldolgozása során az is kitént, hogy a biblio- és tudományometriai vizsgálatokban azok a kutatók közvetlenül és személyesen is érdekeltek, akiknek életcélja, hogy nemzetközileg is „jegyzett” eredményeket produkáljanak, nemzetközi elismerést szerezzenek.

A kérdőívekben lépten-nyomon felbukkanó bővítési és elmélyítési „elvárásoknak” a biblio- és tudománymetrikusok azért tudnak majd mindinkább megfelelni, mert a munkájukhoz szükséges számítógépi és távközlési technika napról-napra tökéletesebb és mindinkább a rendelkezésükre áll, természetesen irdatlan mennyiségű információt magában foglalva és elemezni tudva.

(Futala Tibor)

KÖNYVTÁR- ÉS TÁJÉKOZTATÁSÜGY

Nemzeti könyvtárügy

00/347

BUTZ, Cornelia: Schlüsselfunktion für die Weiterentwicklung. Von Büchern, Bibliotheken und Lesern: Impressionen aus Tansania = Buch Bibl. 52.Jg. 2000. 5. no. 369-373. p.

Res. angol nyelven

Könyvek, könyvtárak és olvasók: tanzániai tapasztalatok

Állománygyarapítás; Könyvkiadás; Könyvtárügy; Támogatás -más országnak

A Tanzániai Köztársaság (31 millió lakos) a világ egyik legszegényebb és legeladósodottabb országa. A kormány évente 20 márkát fizet ki lakosonként az államadósság törlesztésére, de az oktatás- és